

Lugupeetud Marten Lauri

Aitäh võimaluse eest panustada kodanikuühiskonna programmi „Tugev kodanikuühiskond“ esmaaruteludes ja nüüdses eelnõu kohta arvamuse andmise etapis.

Teeme programmi 09.03.2020 versiooni põhjal järgmised täpsustustepeanekud:

1. Selgelt esitleda programmi tekstis kasutatud mõisted. Programmis kasutatakse läbivalt mõistet *vabaühendus*, kuid ei ole näidatud selle seost kehtivate õigusaktidega, kus on kasutusel mõisted *mittetulundusühing* (mittetulundusühingute seadus), *sihtasutus* (sihtasutuste seadus), *seltsing* (võlaõigusseadus). Seejuures mõistet *seltsing* ei kasutata dokumendis kordagi, kuigi noorsootöö ja kultuuri valdkonnas on see aktsepteeritud kohaliku omaalgatuse struktureerimise viis. Ka Siseministeeriumi koduleheküljel on väidetud, et Eestis tegutseb ligikaudu 500 seltsingut.¹ Mõnel juhul on dokumendis kasutusel *kodanikuühenduse* mõiste. Ei selgu, kuidas *kodanikuühendus* erineb *vabaühendusest* ja kuidas need mõisted on seotud *mittetulundusühingu* mõistega.
2. Programmi teksti osas märkida ära, et kogukondlik aktiivsus avaldub mitte üldisel tasandil poliitikakujundamises, vaid valdkondlikult, nt kultuuris, keskkonnakaitstes, sotsiaalhoolekandes jm. Arvestades, et programmi sissejuhatavas osas tõstetakse esile, et programmi peamine erinevus eelmiste valdkonna arengudokumentidega on poliitika kujundamises osalemise asemel keskendumine inimeste ja kogukondade aktiivsusele, on oluline, et programmi olukorda kirjeldavates tekstiosades tuuakse esile kogukondliku aktiivsuse tähtis tunnus: valdkondlik suunatus.
3. Kajastada programmi üldosas, programmi tegevuste taustainfos ja programmi tegevustes (alatulemustes) selgelt tõsiasi, et kodanikualgatus ei avaldu mitte üksnes institutsioonides või vabatahtlikuna töötamises institutsioonide juures, vaid on sageli individuaalne ühekordne initsiatiiv. Seetõttu tuleks pöörata programmis tähelepanu järgmistele aspektidele:
  - 3.1 individuaalset initsiatiivi võimaldavate veebikeskkondade nagu rahvaalgatus.ee ja osale.ee arendamine;
  - 3.2 individuaalsete või mitteformaalsete väikegruppide kohalike algatuste toetamine (näitena vt väga madala institutsionaliseerituse nõudega noorteprojektide programmi Nopi Üles!², Tartu Noorsootöö Keskuse noorte omaalgatusprojektide programm³ vm);
  - 3.3 kodanike pädevuse arendamine meeleavaldustel vms avalikul viisil oma seisukohti ühiskonnas esile tuua.
4. Täpsustada programmi teksti mõnedes ebaselgetes aspektides:
  - 4.1 „Loodud on võimalused vabatahtliku tegevuse arvestamiseks asendusteenistuses“ – ei ole selge, kuidas on kavas muuta praegu toimivat regulatsiooni⁴;

¹ <https://www.siseministeerium.ee/et/eesmark-tegevused/kodanikuuhiskond/uldandmed-ja-statistika>

² <http://nopyyles.blogspot.com/p/nopi-ules-juhend.html>

³ <https://tntk.tartu.ee/tartu-noorsootoo-keskus/noorte-omaalgatus/>

⁴ <https://www.kra.ee/ajateenistus/asendusteenistus/>

4.2 „Arukate külade (smart villages) algatus on levitatud“ – ei ole selge, miks ei peeta võrdväärset oluliseks arukate linnade (smart cities) liikumist;

4.3 „Vabatahtliku sõbra arenguprogramm on ellu viidud“ – soovitame asendada „Kvaliteedimärgise „Vabatahtliku sõbra märk“ arenguprogramm on ellu viidud“ vältimaks teemaga mitte kursis oleva lugeja arusaamatust;

4.4 „Nn ühiskondliku aktiivsuse kooli katseprojekt on Ida-Virumaal korraldatud“ – ei selgu, millega on tegu ja miks see peaks toimuma Ida-Virumaal;

4.5 „Linnaliste asumiseltside tegevus on toetatud“, „Külaseltside tegevus on toetatud“ – nii linnaosaselts kui külaselts on ilmselt asumiseltside alaliigid, soovitame mõisted täpsustada;

4.6 „Palgaliste töötajatega MTÜ-de osakaal“ - meetme mõõdikuna viitab see soovile arendada mittetulundusühinguid kui ettevõtlusvormi, mida ülejäänud programmi tekst ja sihiseaded esile ei too, seega on selle mõõdiku kasutamine kaheldava väärtusega. Kui mõõdikut kasutada, siis peaks olema selge, kas oluline on palgaliste töötajate arv taandatuna täistööajale, kas täistööajale taandatuna peab olema vähemalt üks palgaline töökoht ning kas on tähtsust lepingu vormil (tööleping või võlaõiguslik leping).

5. Muuta põhjalikumaks programmi tegevuse 1.5 „Usuvabadus on kehtiva õiguskorra raames tagatud“ tekstiosa, mõõdikuid ja tegevusi (alatulemusi). Hetkel langeb see programmi osa hetkeolukorra statistika puudumise ning üldise lühiduse tõttu programmi stiilist välja.
6. Kaaluda programmi tekstis toodud hinnangute asjakohasust. Näited: „Eesti tase on püsinud aastaid samal 2.0-2.1 punkti tasemel, mistõttu on programmis sihiks elujõulisuse märkimisväärne parandamine aastaks 2030.“ – märkimisväärseks peetakse tabeli põhjal liikumist hinnangult 2,1 hinnangule 1,9; „Siht on partnerite saajaprotsendiline rahulolu poliitika kujundamisega.“ – rahuloluhinnang sõltub partneri ootusest, saajaprotsendilise rahulolu ei ole objektiivse rahuloluküsitluse puhul realistlik; „/---/ eesti suhtluskeelega inimeste hulgas vabatahtlikus tegevuses osalemise määr jätkuvalt oluliselt kõrgem (52% vs. 44%) kui venekeelsetel“ – 8 % vahe hindamine oluliseks erinevuseks on liialdus; jts.

Praegune kirja aluseks on Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonnas toimunud arutelu, kus osalesid Airi Park (noorsooteenistuse peaspetsialist), Laura Kalas (noorsooteenistuse peaspetsialist), Kristel Kalda (kultuuriteenistuse juhataja) ja Piret Talur (noorsooteenistuse juhataja).

Soovime edu programmi täiustamiseks ja hilisemal elluviimisel!

Lugupidamisega
Piret Talur
Noorsooteenistuse juhataja
Kultuuriosakond
Tartu Linnavalitsus